

Ivo Štěpánek, ředitel Technického muzea v Brně

Jedničky v letopočtech jsou pro naše muzeum vždy významné. V roce 1961, a to hned 1. 1., vzniklo samostatné Technické muzeum v Brně. Oslavy letošních jedniček se nám opakují již po šedesáté. Ačkoliv naše muzeum patří v České republice k těm mladším, prošlo za poměrně krátkou dobu své existence řadou proměn a vyvinulo se, zejména díky vysoké erudici svých pracovníků a jejich úsilí, v respektované organizaci s neochvějnou pozicí a úlohou v rámci českých pamětových institucí.

Můj první osobní aktivní kontakt s muzeem se datuje do přelomu sedmdesátých a osmdesátých let minulého století, kdy jsem rok pracoval jako konzervátor-opravář v konzervátorských dílnách v Židenicích. Vztah

k památkám a k historii obecně u mě postupně utvářel a rozvíjel můj táta – konstruktér, který celý svůj profesní život spojil s národním podnikem Tesla Brno, v jehož budově muzeum shodou okolností v současnosti sídlí. Historie byla, vedle fotografování, jeho velkým koníčkem. Seznamoval mne s historickými událostmi i jejich souvislostmi (i když ne vždy v souladu s tehdejšími oficiálními výklady dějin). Přestože byl svým bytostným založením technik, dokázal mne přesvědčit, že znalost a orientace v historii je velice důležitá nejen pro život člověka, jedince, ale zejména pak pro rozvoj a chování celé lidské společnosti. Od dětství mě učil získávat informace z různých zdrojů, což v té době nebylo jednoduché. Tehdy jsem ještě ani netušil, jak se mi bude takový sběr informací a jejich vyhodnocování v dospělosti hodit. Současná informační exploze přináší nemalé „zajímavých“ pohledů na historická fakta a nejen na ně.

Druhé osudové setkání s Technickým muzeem v Brně pro mě přišlo v roce 1986, kdy jsem po ukončení studia na Vysokém učení technickém v Brně nastoupil na pozici konzervátora-restaurátora. A můj pracovní poměr, byť s různými obměnami profesního zaměření, trvá dodnes, bezmála už pětáctilet. Dovolím si připomenout několik událostí a souvislostí z historie muzea, které ovlivnily jeho činnost i současnou podobu.

Z brněnské pobočky Národního technického muzea v Praze – Archiv se k 1. 1. 1961 stává samostatné Technické muzeum v Brně. Do vlnu dostalo zdevastovaný objekt kláštera sv. Voršily na Orlí ulici v centru města. Po nezbytné stabilizaci instituce byly v letech 1969–1970 zpracovány „Zásady výstavby a rozvoje Technického muzea v Brně 1971–1975“, pro jejichž naplnění se podařilo v letech 1970–1972 zajistit organizační, ekonomické, personální, ale v té době i nezbytné kulturně-politické předpoklady.

Zásadní význam pro práci jakékoliv instituce má její personální obsazení, a to nejen počet zaměstnanců – z jedenácti

přepočtených pracovníků v roce 1970 vzrostl v roce 1975 na 39 – ale zejména jejich profesní kvalita. Po prověrkách prováděných KSČ v roce 1969 a v důsledku tzv. normalizace muselo opustit vysoké školy, Akademii věd či výzkumné ústavy mnoho zkušených pracovníků z oblasti vědy a výzkumu. Řada z nich našla nové uplatnění v našem muzeu. Přinesli impulsy pro výzkum dějin techniky, průmyslu a vědy, ale i pro dokumentaci a záchranu technických památek. Vzhledem k tomu, že krajským střediskům památkové péče a ochrany přírody chybělo pro tuto činnost personální zajištění a zkušenosti, zabezpečovalo tuto oblast památkové péče od roku 1971 Technické muzeum v Brně.

Z usnesení vlády ČSSR z roku 1973 „O koncepci rozvoje státní památkové péče do roku 1980“ vyplynul úkol vypracovat program záchrany, obnovy a společenského využití památek výroby, vědy a techniky. Pověřenou organizací pro oblast Moravy a Slezska se stalo Technické muzeum v Brně, protože žádná jiná instituce v tomto regionu nedisponovala tak rozsáhlým a odborně založeným personálním vybavením, chutí a ochotou vykonávat tuto mimořádně náročnou činnost.

Muzeum postupně převzalo do své správy státní zámek Litence (1973; později v rámci restitucí vrácen původnímu majiteli), příměstskou železniční trať Stránská skála – Líšeň (1974; v roce 2018 převedena do majetku statutárního města Brna), Kovárnu v Těšanech a Starou huť u Adamova (1975). V roce 1976 pak následoval Větrný mlýn v Kuželově, Vodní mlýn ve Slupi, Šlakhamr v Hamrech nad Sázavou a nádražní budova v Brně Líšni. V roce 1978 se jednalo o převodu kamnářské dílny v Novém Veselí a v roce 1979 o Ivančický viadukt a Panské rybníky ve Slupi. U prvních dvou památek ale nakonec k převodu nedošlo. Technické muzeum v Brně se tak od roku 1975 stalo v muzejní síti České republiky výjimečnou institucí, jež v rámci své působnosti dodnes vykonává jak muzejní, tak památkovou činnost.

Vedle získání těchto kulturních památek se i nově budovalo. Již v roce 1970 se upravuje kino Slavia v Brně-Židenicích pro účely depozitáře a hned vedle se staví konzervátorské dílny. V Brně-Líšni u nádražní budovy vzniká Areál městské hromadné dopravy v podobě dopravních hal, které byly postaveny v letech 1974 a 1975. Pro další období se připravovala výstavba nového centrálního depozitáře v Rousínově-Čechyni.

Oslav 30. výročí vzniku si muzeum příliš neužilo. Jeho novým zřizovatelem se stalo od 1. 1. 1991 Ministerstvo kultury ČR a v důsledku restitucí přišlo prakticky o celou svoji materiální technickou základnu, včetně kláštera sv. Voršily

zrekonstruovaného pro muzejní využití. Na místo oslav 35. výročí svého vzniku proto muselo v roce 1996 nuceně budovu opustit a rázem se ocitlo roztroušené na šesti místech v Brně v pronajatých prostorách. V letech 1996–1998 byl vypracován strategický dokument s názvem „Program zachrany a obnovy TMB“ a současně zahájeno stěhování administrativy instituce do dvou zrekonstruovaných horních podlaží budovy M4 v areálu Tesly, tedy dnešní hlavní muzejní budovy.

Z posledního dvacetiletí bych připomněl rok 2000, kdy se do struktury instituce začlenilo Slepcké muzeum a vzniklo tak samostatné Oddělení dokumentace slepecké historie, ojediněle pracoviště svého druhu na české muzejní scéně. Následující rok s jedničkou na konci byl také důležitý, a to stavebním dokončením celé budovy a zřízením (na základě rozhodnutí Ministerstva kultury ČR) Metodického centra konzervace (MCK). Již o dva roky později, 5. 6. 2003 bylo slavnostně zpřístupněno nové muzeum se 13 expozicemi a Experimentářiemi neboli Technickou hernou pro malé i velké, které bylo první stálou expozicí svého druhu na území republiky. V roce 2004 muzeum získalo také část areálu vojenských kasáren v Brně-Řečkovících, určeného pro vybudování MCK a Centrálního depozitáře. V roce 2006 byla zpřístupněna veřejnosti další technická památka in situ – objekt stálého těžkého opevnění MJ – S3 Zahrada. Rok 2009 přinesl zařazení objektu celnice v Hatích do majetku organizace za účelem vybudování muzea celnictví a ochrany hranic. V roce 2010 nám byla přidělena dotace pro realizaci projektu Metodického centra konzervace a Centrálního depozitáře z programu Integrovaného operačního programu (IOP), která nám však byla následně odebrána. V roce 2013 pod správu muzea přešly objekty kasáren letiště v Brně-Čermovicích. V roce 2014 bylo Technické muzeum v Brně zařazeno mezi výzkumné organizace, což také významně ovlivňuje jeho koncepční směřování.

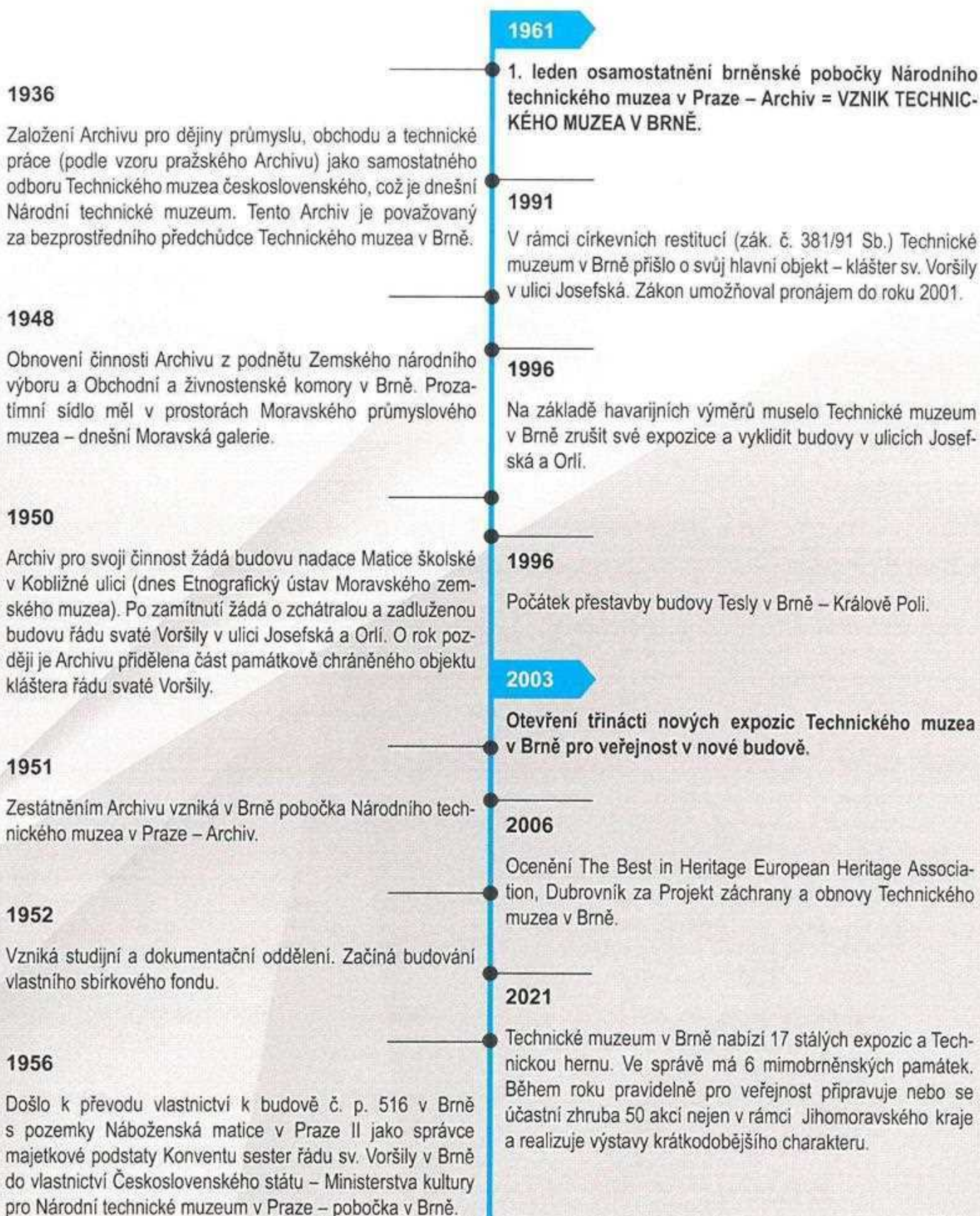
V nastávající dekádě nás vedle každodenní muzejní práce čeká řada velkých změn, které se budou týkat zejména materiálně-technické základny, přímo strategicky a životně důležité pro další rozvoj organizace. Jednáme o získání výrobní haly s okolními pozemky v bezprostředním sousedství hlavní budovy muzea. V současné době probíhá dvojitá rekonstrukce střech nad konzervátorskými dílnami v Brně-Židenicích, jedné sedlové se stropem nad vyklizeným depozitářem a druhé ploché, včetně výměny světlíků. Následně, a vlastně k narozeninám muzea hned po Novém roce, byly dílny vyklizeny, aby mohla být dokončena generální oprava, a to znamená jejich dočasné postavení mimo provoz. Generálky čekají i hlavní budovu, kvůli zatékání musí být provedeny u všech plochých střech, tedy nad vstupní částí, halou a kovoliteckou experimentální dílnou. U posledně jmenovaného prostoru ještě vyčkáváme, zda bude přijat k finanční podpoře projekt s názvem Kabinet bezpečnosti, protože při jeho realizaci se počítá s úpravou střechy. Také začneme rozšiřovat expoziční plochy a zázemí pro návštěvníky pod hlavní budovou, s cílem výrazně zvýšit komfort návštěvníků při jejich „zažívání“ zážitků z muzea. V příštím roce by měla také začít

největší investiční akce – výstavba nového velkokapacitního Centrálního depozitáře a konzervátorských autodílen v Brně-Řečkovících (snahy o jeho vybudování sahají až do roku 1980). Tento areál již návštěvníci znají, protože zde každým rokem, kromě toho minulého, pořádáme populární Přehledku automobilové techniky. Stavební činnost se bude týkat i mimobrněnských národních kulturních památek. Ve Slupi na jaře vyměníme dřevěná okna na celém objektu mlýna a postupně zprovozníme motor na dřevoplyn a transmisní rozvod. Na Františčině huti je potřeba postavit za objektem Kameňáku ve svahu opěrnou zeď, která ochrání památku od vlhkosti a sesouvání svahu. Pak přijde na řadu úprava interiéru a instalace nové expozice. Kuželovský větrný mlýn prošel generálkou v roce 2019 a můžeme se pochlubit, že provedené zásahy byly oceněny cenou Nejlépe opravená kulturní památka Jihomoravského kraje v roce 2020 a Cenou PATRIA NOSTRA v rámci akce Náš venkov 1990–2020. Práce budou pokračovat rekonstrukcí historické stodoly jako zázemí pro správce a návštěvníky, ve spolupráci s obcí Kuželov bude vybudována nabíjecí stanice pro elektrokolá a nakonec bude provedena generálka také hospodářské budovy s novou expozicí hornáckého bydlení. Druhou největší akcí bude vybudování Muzea celnictví a ochrany hranic v objektu bývalé celnice v Hatích. Budova dostane zcela novou podobu, ale některé prvky související s ukončením její původní činnosti se vstupem České republiky do Schengenu budou zachovány. Tak dojde k naplnění původního záměru vybudovat muzeum celnictví z osmdesátých let minulého století, které zpracoval do budov Velkého Špalíčku v Brně muzeolog doc. Z. Z. Stránský, byť v jiném než původně plánovaném prostoru. Z výčtu všeho, co nás čeká, je patrné, že to bude hlavně mnoho práce. Jsem přesvědčen, že ji zvládneme. Mohu se opřít o tým spolupracovníků, kterým jde o věc, kteří muzejnictvím žijí. Společně budujeme základy nového muzejního areálu Technického muzea v Brně, který nabídne návštěvníkům nebyvale pestrou směsici toho nejlepšího z technického muzejnictví. Moderní prezentační a komunikační centrum vědy a techniky špičkové úrovně „pod jednou střechou“ snese srovnání s podobnými institucemi v Evropě. Poděkování za nasazení a výkon patří všem současným pracovníkům muzea, ale také našim předchůdcům, protože právě oni položili dobré základy, na které můžeme navazovat do budoucna a přetvářet vize a sny do reality. O tom, že to lze, vypovídá současnost muzea i řada ocenění, které jsme získali, ať už v rámci Národní soutěže muzeí Gloria musaealis, nebo mezinárodních, například The Best in Heritage a dalších.

A co si přát do dalšího, a jak se ukazuje zřejmě i nelehkého období? Jak kolegům a kolegyním individuálně, tak muzeu nebo chcete-li paměťové instituci jako celku přeji, abychom si zachovali nadhled, nadčasovost, nepodléhali dočasným výstřelkům, uchovali si chladnou hlavu, používali zdravý selský rozum, při svém rozhodování vycházeli z tradičních hodnot evropské kultury, ty šířili a prosazovali. A při tom všem abychom měli i trochu toho štěstíčka, neboť štěstí přeje připraveným.

Ing. Ivo Štěpánek, ředitel Technického muzea v Brně

Dějinné milníky Technického muzea v Brně

Technické muzeum v Brně

TMB na vědeckém základě vytváří, odborně spravuje, vědecky zpracovává, ošetřuje, bezpečně uchovává a zveřejňuje sbírky hmotných dokladů vývoje důležitých oblastí vědy, techniky a výroby minulosti i současnosti, a další vědeckou dokumentaci. Za vědeckou dokumentaci jsou považovány vizuální, akustické, grafické a jiné prostředky sloužící k záznamu poznatků v oborech sbírkového zájmu. Muzeum sbírky neustále systematicky vytváří, rozšiřuje, zkvalitňuje a využívá je pro účely vědecké, výchovné, kulturní a osvětové. Ve zkratce lze říci, že plní funkci:

- sbírkotvornou,
- vědeckou,
- kulturní,
- osvětovou,
- metodickou,

a to především z území Moravy a Slezska, u některých oborů je jeho působnost celostátní.

Svůj sbírkový fond TMB ošetřuje moderními konzervátorskou-restaurátorskými metodami, prezentuje veřejnosti formou muzejních expozic a výstav, které realizuje samostatně nebo ve spolupráci s jinými institucemi včetně zahraničních. Pořádá konference a přednášky pro odbornou i laickou veřejnost. Jeho edukační oddělení se věnuje práci s mládeží a dětmi. Vytváří interaktivní zábavné programy z historie vědy a techniky v rámci stálých expozic, výstav a dalších akcí nejen muzea ale i jiných institucí. (Bližší informace str. 28 až 29.)

TMB uskutečňuje výzkum vědeckotechnického vývoje. Jeho pracovníci vypracovávají odborné posudky a doporučení, vědecké rešerše a expertizy a vydávají osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty podle příslušného zákona. Věnují se publikační činnosti na odborné bázi i pro veřejnost (eshop na www.tnbrno.cz/obchod). V rámci TMB působí Metodické centrum konzervace – podrobnější informace v článku na str. 24 až 27.

Technické muzeum v Brně je příspěvkovou organizací se samostatnou právní subjektivitou a je přímo řízeno Ministerstvem kultury České republiky.

Hlavní budova TMB sídlí v Brně – Králově Poli v ulici Purkyňova. Kromě ní má ve správě šest mimobrněnských památek:

Vodní mlýn ve Slupi

- 1976 ve správě TMB
- 1983 zpřístupněný veřejnosti
- 1995 vládou ČR prohlášen národní kulturní památkou

Kovárna v Těšanech

- 1975 ve správě TMB
- 1975 zpřístupněna veřejnosti

Větrný mlýn v Kuželově

- 1976 ve správě TMB
- 1977 zpřístupněný veřejnosti
- 2010 vládou ČR prohlášen národní kulturní památkou

Stará huť u Adamova

- 1975 ve správě TMB
- 1984 zpřístupněna veřejnosti
- 2014 vládou ČR prohlášena národní kulturní památkou

Šlakhamr v Hamrech nad Sázavou ve správě TMB

- 1976 ve správě TMB
- 1978 prohlášen kulturní památkou
- 2011 zpřístupněný veřejnosti

Areál československého opevnění a železné opony v Šatově

- 2004 armáda zapůjčila objekty TMB
- 2006 zpřístupněný veřejnosti

Podrobnější informace o památkách ve správě TMB najdete na str. 16 až 22.

Dokumentace vědy a techniky a průmyslové výroby

Transport vojenské techniky do depozitářů TMB

Experimentální tavba železné rudy v replice slovanské pece

První koncepci sledovaných oborů Technického muzea v Brně sestavil ak. František Plíšek, jako předseda poradního sboru, později předseda Vědecké rady. Víze byla však nereálná vzhledem k personálnímu obsazení pouhých pěti odborných pracovníků z celkového počtu 18 zaměstnanců brněnské pobočky Národního technického muzea v Praze – Archiv.

Základní strukturou, datovanou od roku 1952, byly následující obory:

- Vodní a parní stroje
- Hornictví (Rosicko-oslavanská oblast)
- Slévárství
- Historická vozidla (Traktory)
- Letectví (Letecké motory)
- Měřicí a regulační technika (Měřicí a automatizační technika)
- Geodetické přístroje
- Kancelářská a reprografická technika (Kancelářské stroje)
- Slaboproudá elektrotechnika (Polovodiče)
- Silnoproudá elektrotechnika (Elektrické motory)

Prvním sbírkovým předmětem, zapsaným v knize přírůstků, je Trojkolka železniční s přírůstkovým číslem 001/1953, která však byla ve velmi špatném stavu a při inventuře sbírkového fondu byla vyřazena. Fyzicky dochovaným nejstarším sbírkovým předmětem je tedy Napajec Friedmannův, přír. číslo 002/1953, což je součást tlakové soustavy parní lokomotivy. Po roce 1971 je doložen ve Sborníku Technického muzea v Brně číslo 1 větší počet sbírkových předmětů

v oborech – geodetické přístroje, psací stroje, elektrické motory, městská hromadná doprava, jemná mechanika – hrací stroje, kovárenství, slévárství, spalovací motory, letecká technika, textilní stroje, strojírenství, obrábění atd. Další sledované obory se postupně zařazovaly, a to: 1973 – Technika domácnosti, Panorama – historická stereovize, Archeologické nálezy. V dalších letech se stabilizoval počet sledovaných oborů na: Archeologické nálezy, Řemesla, Hutnictví, Slévárství, Kovárenství, Kovárna v Těšanech, Obrábění, Textil, Potravinové stroje, Větrný mlýn v Kuželově, Vodní mlýn ve Slupi, Stavby vodní, Vodní stroje, Parní stroje, Silnoproudá elektrotechnika, Slaboproudá elektrotechnika, Spalovací motory, Městská hromadná doprava, Letectví a kosmonautika, Měřicí a regulační technika, Foto-kino, Mikroskopie, Stereovize, Přesná mechanika, Střelné zbraně, Zdravotnická technika, Technika domácnosti, Požární technika, Militaria, Hornictví – neobsazen, Chemie – neobsazen, Vária.

V novodobější historii vývoje sbírkotvorné činnosti TMB byly založené obory: 2000 – Slepecké muzeum a Ochranné pracovní pomůcky, 2001 – Didaktické pomůcky, 2003 – Technická hračka, 2008 – Celnictví, 2015 – Potápěčská technika, 2018 – Robotika, 2020 – Sportovní technika a technologie. Ve většině případů k rozšíření sledovaných oborů v TMB přispělo převzetí větší sbírky (Celnictví, Slepecké muzeum, Potápěčská technika) nebo v souvislosti s velkým prezentačním projektem (ROBOT2020 – Robotika, Počátky sportu v Brně – Sportovní technika a technologie).

Výňatek ze Sbírkotvorného plánu pro roky 2021–2027

Počátky samostatného muzea v Josefské ulici

29. ledna 1961 otevřelo Technické muzeum v Brně jako samostatná instituce svou první výstavu s názvem Přístroje pro měření, regulaci a automatizaci.

V tomto roce zrealizovalo 16 výstav: Od vesla k atomovému ledoborci, Polygrafie – důležitý činitel v čs. kulturní revoluci, Tváření – pokroková technologie strojírenské výroby, 10 let Hutního projektu, Mechanizace stavebnictví, Měřicí a výpočetní technika VŽKG (Vítkovických železáren Klementa Gottwalda), ale také Československé mapy, Anglické nakladatelství – vědecká odborná literatura, Polský dekorační a oděvní průmysl a několik výstav věnujících se amatérské fotografii. Nechyběla červnová přehlídka s názvem Krajská soutěž tvořivosti mládeže či květnová výstava Dej přednost kázni.

Výstavy měly krátkodobý charakter, většinou necelý měsíc anebo krátce přes jeden měsíc.

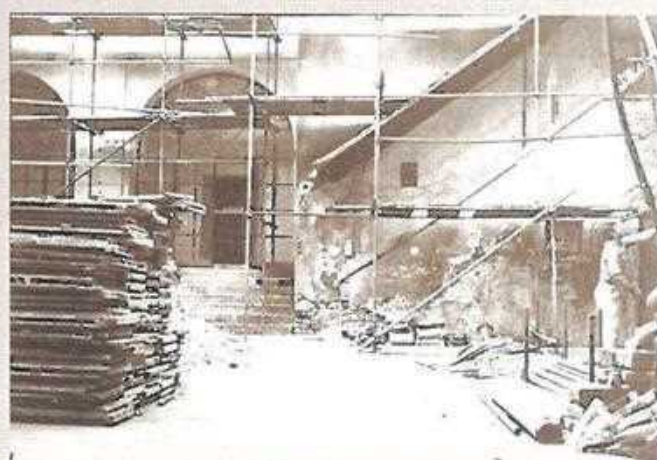
Průčelí budovy v Josefské ulici před úpravou fasády koncem 50. let

Pohled z rohu ulice Orli

*Refektář – hlavní výstavní sál po úpravách před r 1960
(Refektář je společná jídelna mnichů v křesťanských kláštirech
nebo řeholních domech i jiných sakrálních stavbách)*

Stavařské práce uvnitř kláštera

Fotografie výstavních prostor TMB do roku 1996.

Úprava velkého nádvoří

Někteří si ještě pamatují Josefskou ulici v této podobě s Technickým muzeem v Brně

Co bylo a co je...

Rok 1964

5. listopadu otevřelo muzeum u příležitosti 150. výročí První brněnské strojírny výstavu Od parního stroje k atomovým elektrárnám a tím současně vůbec první stálou expozici Technického muzea v Brně – Parní energetika.

Dnes – velké parní stroje, jejich části a funkční názorné řezy či modely si mohou zájemci prohlédnout ve stále expozici s názvem Parní motory.

Současná expozice Parní motory v Brně – Králově Poli

Rok 1966

11. listopadu zpřístupnilo Technické muzeum v Brně Panorama – Historickou stereovizi. Také dnes se mohou návštěvníci Technického muzea v Brně přesunout do doby secese, kdy byl tento přístroj oblíbenou atrakcí. Stejně jako naši předkové si mohou současní zájemci prohlédnout stereodiapozitivy z přelomu 19. a 20. století (tzv. staré snímky) nebo od 60. let 20. století (tzv. nové snímky). Panorama nabízí každý měsíc jiný program. **Jedná se o jediné plně funkční historické zařízení v naší republice.**

Panorama v dřívějším objektu v centru Brna

Panorama v Brně – Králově Poli

Rok 1969

20. června muzeum otevřelo svou druhou stálou expozici tentokrát věnovanou vodní energetice. I v současnosti je k vidění expozice s daným tématem a zájemci ji najdou pod názvem Vodní motory. Mimo jiné je v ní umístěný památník Viktora Kaplana, který odkazuje na tohoto světového vynálezce. V roce 2016 přijela do Brna zavzpomínat na svého dědečka jeho vnučka Gerlind Weber (viz foto).

Vnučka V. Kaplana s bustou svého dědečka

Rok 1975

Mechanická hudba 19. století byla třetí stálá expozice, kterou otevřelo Technické muzeum v Brně v Josefské ulici, a to 1. března. Orchestriony, hřebíčkové stroje, pianoly, flašinetý nabízí muzeum i dnes v Salonu mechanické hudby.

Salon mechanické hudby v Brně – Králově Poli

Rok 1976

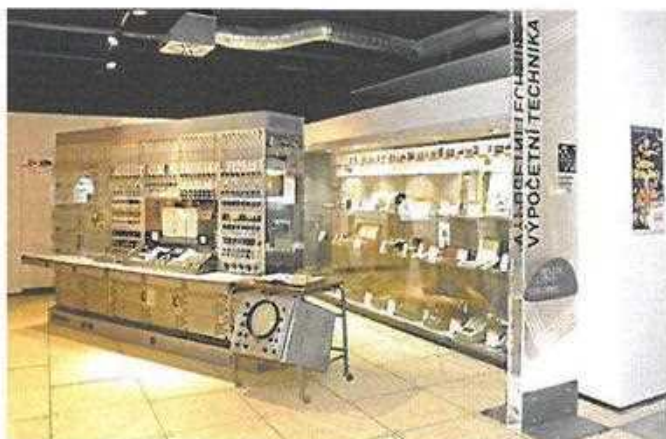
21. října zpřístupnilo muzeum další stálou expozici s názvem Kovolitectví na Moravě. Také dnes si mohou návštěvníci muzea prohlédnout řemeslo staré více než šest tisíc let.

Expozice Kovolitectví v Brně – Králově Poli

Rok 1983

22. února otevřelo v Josefské ulici muzeum další expozici, a to Výpočetní techniku. O 33 let později, v roce 2016, otevřelo muzeum novou expozici se stejným názvem v budově muzea v Brně – Králově Poli. Tato prezentuje historický vývoj počítačové techniky, a to od jednoduchých početních pomůcek, jakými byly starověké početní tabulky abakusy, přes kostky skotského matematika Johna Napiera (1550–1617), logaritmická pravítka, klávesový sčítací stroj, elektronické kalkulátory, analogové počítače po samočinné počítače nulté až třetí generace.

Expozice Výpočetní technika v Brně – Králově Poli

Rok 1985

20. červen byl dnem, kdy Technické muzeum v Brně představilo další expozici – Mikroskopie. Stejně jako Výpočetní techniku otevřelo muzeum v roce 2016 novou expozici – Optika, jejíž část se zabývá optickou i elektronovou mikroskopií.

Současná expozice Optika s mikroskopem BS 242 (zlatá medaile na Expo 58)

Rok 1990

13. prosince představilo muzeum další novou expozici Lovecké zbraně. Ale to přicházela „nová“ doba a Technické muzeum v Brně čekaly velké změny. Po třiceti pěti letech museli v průběhu devadesátých let pracovníci muzea vyklidit stávající prostory...

Nová doba – stěhování

Rok 1990 přinesl možnost nového svobodnějšího myšlení, přinesl nadšení, radost a optimismus, svobodné volby. Rok na to v rámci restitucí došlo k navrácení budovy, v níž sídlilo Technické muzeum v Brně, řadu voršílek a Technické muzeum v Brně tak přišlo o svůj hlavní objekt. Zákon umožňoval pronájem do roku 2001.

V roce 1996 na základě havarijních výměrů museli pracovníci muzea vyklidit objekt i domy sousedící s klášteřem.

Odbor vědy a techniky získal azyl v areálu Vysokého učení technického v Brně na Kraví Hoře.

Odbor ekonomický a provozní se přestěhoval do objektu Moravské galerie v ulici Orlí. Sbirkové předměty ze zrušených expozic pracovníci muzea přestěhovali do depozitáře v Brně-Židenicích, do areálu Městské hromadné dopravy v Líšni a do budovy M4 v areálu podniku Tesla (měřicí a laboratorní technika) v Brně – Králově Poli. Slévárna Technického muzea v Brně získala možnost dalšího působení v objektu Střední průmyslové školy slévárenské.

Jednotlivé složky Technického muzea v Brně byly roztroušeny po městě. Jeho pracovníci ale stále připravovali výstavy, které prezentovali v prostorách jiných institucí. Mezi prvními to byla v letních měsících výstava v Křížové chodbě Nové radnice v Brně – Telefon, co ustříhla mu šňůru.

Muzeum v době po vystěhování vystavovalo v Brně i v jiných městech: např. Vyškov, Teplice, Prostějov, Hluboká nad Vltavou, Kroměříž, Petřvald, Kopřivnice, Liberec, Žamberk, Český Krumlov a další. Některé ze zhruba třiceti výstav vznikaly také ve spolupráci s dalšími institucemi. Některé si mohli jako putovní prohlédnout návštěvníci ve více městech. Mezi takové patřily např. výstavy Paměť zvuku nebo Z domácností našich babiček či Odlitek průvodce životem.

